

ÚVOD

Nemnoho let po utrpení našeho vykupitele a spasitele Ježíše Krista žil v Malé Bretani křesťanský král jménem Garinter, který vyznával pravou víru, byl velmi zbožný a měl dobré způsoby. Tento král měl se svou ženou, velmi urozenou paní, dvě dcery. Starší byla provdána za Languinese, krále skotského, a byla zvána Paní s věncem, protože jí její královský manžel nikdy nedovoloval pokrýt si krásné vlasy něčím jiným než skvělým věncem: tak mu byl pohled na ně milý; ti spolu zplodili Agrachese a Mabilii, o kterémžto rytíři a o kteréžto dívce se v této velké historii činí mnohá zmínka. Druhá dcera, jménem Elisena, byla mnohem, mnohem krásnější než první; avšak ačkoliv žádali o její ruku četní vladaři, nikdy se nechtěla za některého z nich provdat; naopak: její uzavřenost a svatost způsobily, že ji všichni lidé nazývali Ztracená blahoslavená, a to vzhledem k tomu, že zvolit si takový způsob života není vhodné pro osobu, která je tak urozená, obdařena takovou krásou a tolika velmoži žádána o ruku. Řečený král Garinter, který byl už dost pokročilého věku, chodil občas do lesa na lov, aby odpočinul svému duchu. A když si tak jednou vyjel na koni ze svého města Alimy, a vzdáliv se lovců a číhadel, jel sám lesem a modlil se hodinky, spatřil, jak nalevo od něho urputně zápasí jeden rytíř s dvěma jinými; ty dva rytíře poznal, neboť to byli jeho vazalové a zakoušel od nich mnoho trápení, jak byli pyšní a nezpůsobní, využívající přitom svých příbuzenských svazků. Avšak toho, který se s nimi bil, poznat nemohl, a protože jeho statečností nedůvěřoval natolik, aby se zbavil strachu z těch dvou, podstoupil stranou a díval se na zápas; ten se skončil tak, že ti dva byli poraženi a zabiti rukou toho neznámého. Když se tak stalo, přistoupil rytíř ke králi, a protože ho viděl samotného, řekl mu: „Dobří muži, jaká to je země, že tu jsou přepadáni potulní rytíři?“ Král mu řekl: „Nedivte se tomu, rytíři: jako jsou rytíři dobří i špatní v jiných zemích, jsou i v této; a ti dva, o kterých

Des quatro libros del
L muy esforçado cana-
llero Amadis de Gaula
llamenaméte emendados
hystoriados .

mluvíte, nejen způsobili mnoha lidem mnoho zla a nesnáží, ale i na králi, svém pánu, se dopustili velkých příkoří, a to i v tomto hustém lese, do něhož se uchýlili; a přitom je nemohl pohnat před spravedlnost, protože mají mocnou přízeň.“ Rytíř mu řekl: „Právě za tím králem, o kterém mluvíte, přicházím z daleké země a přináším mu noviny od jeho dobrého přítele; a víte-li, kde bych ho mohl najít, žádám vás, abyste mi to pověděli!“ Král pravil: „Ať se stane cokoli, přece jen vám povím pravdu: tím králem, na kterého se ptáte, jsem já sám.“ Rytíř, sejmuv štít a přílbu a podav je svému zbrojnoši, krále objal řka, že je Perion, král ve Walesu, a že velmi toužil po tom, aby ho poznal.

Oba králové měli velkou radost, že se tak setkali; a rozmlouvajíce o všelichem, odebrali se na místo, kde se měli sejít lovci, aby se pak vrátili do města. Ale dříve, než tam králové došli, vběhl jim do cesty jelen, který zabloudil, znaven štvanicí; oba králové vyrazili za ním, chtějíce ho zabít; ale stalo se jim jinak, neboť z houští vyskočil před nimi lev, jelena přepadl a udolal, a když ho silnými drápy rozsápal, pohlédl dívoce a zuřivě na krále. Když to viděl král Perion, pravil: „Nebudeš tak rozlícen, abys nám nenechal část úlovku!“ A chopiv se zbraní, sesedl z koně, který nechtěl jít dále, poděšen silným lvem; se štítem před sebou a s mečem v ruce vykročil proti lvu, v čemž mu nebyly s to zabránit hlasité výkřiky krále Garintera; také lev, nechav kořisti, vyrazil proti Perionovi, a už spolu zápasili. Lev dostal krále pod sebe a chystal se ho rozsápat, ale král, neztrácející velkou odvahu, sekl lva mečem do břicha, až lev padl mrtev k zemi. Král Garinter, velmi tím udiven, pravil sám k sobě: „Ne bez důvodu má tento muž pověst nejlepšího rytíře na světě!“

Když se tak stalo a když se sešla celá družina, dal král naložit lva a jelena na dva koně a dovézt je do města, což lidé učinili s velkým potěšením. Ve městě, protože královna byla zpravena o příchodu toho vzácného hosta, našli paláce okrášleny hojnými a skvělými ozdobami a stoly prostřeny. K nejvyššímu stolu usedli oba králové a k sousednímu Garinterova manželka s dcerou Elisenou; a bylo jim slouženo, jak bylo v domě takového člověka povinností. Protože ta princezna byla krásná a král Perion také a protože se pověst o jeho činech vykonaných se zbraní v ruce roznesla po všech končinách světa, dívali se oba na sebe při té zábavě tak často a tak dlouho, že ani její velká počestnost a svatost nebyla s to

zabránit, aby princezna nebyla jata nevyhlášenou a převelikou láskou; a rovněž král pojal lásku k ní, neboť jeho srdce, nezadané žádně jině ženě, bylo dosud volné; takže jeden i druhý byli po celou hostinu jako smyslů zbaveni. Když se hostina skončila, chtěla se královna odebrat do své komnaty; a když Elisena vstávala, upadl jí z klína překrásný prsten, který si předtím stáhla z prstu, chtějíce se mýt, a který si pak v tom velkém rozčilení zapomněla zase navléknout; sehnula se tedy, aby ho zvedla, ale král Perion, který stál vedle ní, jí ho chtěl podat; tak vztáhli ruce najednou a král její ruku vzal a stiskl. Eliseně se nahrnula krev do tváří, a dívajíc se na krále zamilovanými očima, řekla mu potichoučku, že mu děkuje za onu službu. „Ach paní,“ řekl on, „nebude to služba poslední; celý můj život bude vyplněn tím, že vám budu sloužit!“ Odcházela za svou matkou tak zmatena, že téměř neviděla; a nemohouc snést tuto novou trýzeň, která s takovou silou potlačila její dřívější smýšlení, odhalila princezna své tajemství jedné komorné, které velice důvěřovala a která se jmenovala Darioleta, a s plačícíma očima a s ještě více plačícím srdcem jí žádala o radu, jak by měla vyzvědět, zda král Perion miluje jinou ženu a zda onen milostný pohled, kterým se ní podíval, vznikl u něho tak a s takovou silou, jak to ona pocítila v svém srdci. Komorná, užaslá nad tou náhlou změnou u osoby velmi vzdálené podobných projevů a cítíc soucit s jejím upřímným pláčem, řekla princezně: „Dobře vidím, paní, že tyranská láska vzbudila ve vás tak nemírnou vášně, že nenechala ve vašem úsudku místa pro radu či rozum; proto splním ne to, co mám dělat jako vaše služebná, nýbrž to, co mi přikazuje dobrá vůle a poslušnost, a učiním, co kážete, nejpočestnějším způsobem, jaký budou schopny nalézt můj skromný rozum a moje velká oddanost vůči vám.“ Pak od ní odešla do komnaty, v níž bydlel král Perion; u dveří našla jeho zbrojnoše, který chtěl donést králi oděv, a řekla mu: „Příteli, jděte odtud a najděte si nějakou práci jinde. Já zůstanu u vašeho pána a posloužím mu!“ V domnění, že se to tak má stát proto, aby se králi dostalo větší pocty, podal jí zbrojnoš oděv a odešel. Komorná vstoupila do komnaty, v níž král ležel na lůžku; když ji spatřil, poznal, že to je ta dívka, s níž, jak viděl, Elisena mluvila více než s kterou jinou, neboť jí více důvěřovala; vytušil, že sem teď nepřišla bez léku na jeho smrtelné touhy, a řekl jí se srdcem rozehvěným: „Co chcete, milá dívko?“ — „Podat vám šaty,“ řekla. — „Ty

by mělo dostat moje srdce," pravil král, „neboť samou radostí a veselostí je oloupeno a obnaženo!" — „Jak to?" řekla dívka. — „Takhle: když jsem přicházel do této země," pravil král, „byl jsem úplně volný a měl jsem strach leda z dobrodružství, která se mi tu mohla přihodit v boji, a teď, když už jsem v domě vašich pánů, utržil jsem smrtelnou ránu. Kdybyste mi na ni opatřila nějaký lék, hodná dívko, odměnil bych se vám velmi pěkně." — „Pane," řekla ona, „byla bych zajisté velmi ráda, kdybych mohla posloužit tak vznešenému člověku a tak statečnému rytíři, jako jste vy, jen kdybych věděla v čem." — „Slíbíte-li jako oddaná dívka," pravil král, „že to neprozradíte jinde, než kde se to hodí, povím vám to." — „Povězte to bez obav," řekla, „utajím to úplně." — „Nuže, přítelkyně," pravil, „povím vám, že jsem se v nešťastnou hodinu zadíval do velké krásy Eliseny, vaší paní, neboť mě od té chvíle sužuje taková strast a trýzeň, že div nezmírám; a nenajdu-li nějaký lék, neubráním se smrti." Komorná, která dobře věděla, co si o tom myslí srdce její paní, jak jste už slyšeli prve, měla velkou radost, slyšíc ta slova, a řekla králi: „Pane, jestli mi slíbíte jako král, že budete ve všem všudy pravdivý, k čemuž jste zavázán více než kdokoli jiný, a jestli jako rytíř, který prý přestál tolik útrap a nebezpečí, aby si uchoval svou pověst, slíbíte, že si ji vezmete za ženu, až nadejde vhodná doba, tedy ji dovedu tam, kde bude uspokojeno nejen srdce vaše, ale i její, které je stejně, ne-li více, raněno toutéž strastnou a bolestnou ranou. Neslíbíte-li to, ani ji nezískáte, ani já neuvěřím, že vaše slova vzešla z oddané a čestné lásky." Král, v jehož záměru už bylo vtěleno boží svolení, aby se v budoucnu stalo, o čem uslyšíte dále, vzal meč, který měl vedle sebe, a položiv pravici na kříž, pravil: „Přísahám na tento kříž a meč, s kterým jsem byl pasován na rytíře, že učiním, oč mě, dívko, žádáte, kdykoliv mě o to požádá vaše paní Elisena." — „Teď se tedy těšte," řekla dívka, „neboť já splním, co jsem pověděla." A odešedší od něho, vrátila se k své paní: když jí pověděla, co umluvila s králem, princezna se v duchu velmi zaradovala, komornou objala a řekla jí: „Kdy se, má věrná přítelkyně, dočkám hodiny, v níž podržím v náručí toho, koho jste mi dala za pána?" — „Hned vám to povím," řekla komorná. „Víte přece, paní, že ta komnata, v níž spí král Perion s vaším otcem, má ještě jedny dveře, které vedou na zahradu a kterými občas vychází váš otec, aby se osvěžil, a že jsou teď zakryty závě-

sem; mám od nich klíč. Až tedy král vyjde z komnaty, já dveře otevřu; a až nastane noc a všichni v paláci budou odpočívat, budeme tam moci těmi dveřmi vstoupit, aniž nás kdo uslyší; a až bude vhodné odejít, zavolám vás a dovedu zase do vaší ložnice!" Když to Elisena vyslechla, byla radostí celá pryč, že ani nemohla promluvit; když se vzpamatovala, pravila: „Nechám všechno na vás, přítelkyně. Ale jak provedeme to, o čem mluvíte? Vždyť můj otec dlí v té komnatě s králem Perionem, a kdyby nás zaslechl, octli bychom se všichni ve velkém nebezpečí!" — „To nechte na mně," řekla komorná; „já to už nějak zařídím!" Pak se rozešly.

Oba králové, královna a princezna Elisena prožili i druhý den v samém hodování jako den předešlý. A když nastala noc, vzala si Darioleta stranou Perionova zbrojnoše a řekla mu: „Poslyšte, příteli, jste šlechtic?" — „Ovšemže jsem," řekl, „a syn rytíře. Ale proč se na to ptáte?" — „Povím vám to," pravila dívka, „protože bych od vás chtěla vyzvědět jednu věc. A při víře, kterou jste povinován Bohu a svému králi, vás žádám, abyste mi to řekl." — „Panno Maria!" pravil. „Povím vám vše, co vím, jen nebude-li to na škodu mému pánovi." — „To," řekla komorná, „vám zaručuji: že mu nebude na škodu, nač se vás otáží, ani to, co mi budete mít povědět. Chtěla bych totiž vědět, kterou dívku miluje váš král zvlášť velkou láskou." — „Můj pán," řekl zbrojnoš, „miluje všechny ženy stejnou láskou; věru nevím o žádné, kterou by měl rád tak, jak říkáte!" Jak tak rozmlouvali, šel kolem král Garinter, a když viděl Darioletu se zbrojnošem, zavolal ji a řekl jí: „O čem ty máš co mluvit s královým zbrojnošem?" — „Proboha, pane, povím vám to. Zavolal mě a řekl mi, že jeho pán je zvyklý spát sám a že mu vaše společnost působí velkou nesnáz." Král od ní odešel ke králi Perionovi a řekl mu: „Pane, mám vyřizovat mnoho věcí na svém venkovském sídle, a proto budu vstávat v dobu jitřních hodin; myslím, že bude dobře, zůstanete-li v komnatě sám, abych vás nerušil." Král Perion mu řekl: „Učiňte, pane, jak se vám uráčí." — „Dobrá," pravil král Garinter. Tak král poznal, že mu komorná prve řekla pravdu, a přikázal svým sloužícím, aby hned vynesli jeho lůžko z komnaty krále Periona. Když Darioleta viděla, že se uskutečnilo, co si přála, zašla k princezně Eliseně, své paní, a vyprávěla jí, co se zběhlo. „Milá přítelkyně," řekla princezna, „teď už věřím, že

to, co se teď zdá být chybou, v budoucnu velice poslouží Bohu, neboť on to tak řídí. A teď mi povězte, co uděláme. Mám tak velkou radost, že mohu jen stěží uvažovat.“ — „Paní,“ řekla komorná, „počínejme si dnes v noci tak, jak jsme se domluvily. Dveře, o kterých jsem vám řekla, jsem už otevřela.“ — „Nechám tedy na vás,“ pravila princezna, „abyste mě odvedla, až nastane vhodná doba.“ Pak zůstaly spolu čekající, až se všichni uloží ke spánku.

KAPITOLA I

Jak princezna Elisena a její komorná Darioleta vešly do komnaty, v níž spal král Perion

Když lidé v paláci usnuli, Darioleta vstala, vzala Elisenu, tak málo oblečenou, jak ležela na lůžku, zahalenou jen v košili a plášť, a obě vyšly na zahradu; měsíc jasně svítil; komorná se zadívala na svou paní, rozhrnula jí plášť, pohlédla na její tělo a řekla jí s úsměvem: „Paní, ve šťastnou hodinu se narodil, kdo vás bude dnes v noci mít.“ A měla pravdu, neboť princezna byla v tváři i v těle nejkrásnější dívka, jakou tehdy znal svět. Elisena se usmála a pravila: „Také o mně můžete říci, že jsem se narodila ve šťastnou hodinu, jestliže se dostanu k takovému rytíři.“ Tak došly až ke dveřím komnaty a Elisena, ačkoliv byla připravena na to, nač se těšila nejvíce na světě, chvěla se na celém těle a hlas se jí trásl tak, že nemohla mluvit. Jak se dotkly dveří, aby je otevřely, král Perion, který zprvu působením trýzně, již choval v srdci, i působením naděje, již v něm vzbudila komorná, nemohl usnout, ale v tu chvíli, zmořen únavou, už usnul, začal náhle snít o tom, že kdosi neznámý vešel do komnaty skrytými dveřmi, přistoupil k němu, položil mu ruce na záda, vytrhl mu srdce a hodil je do řeky, načež on mu řekl: „Proč jste provedl takovou ukrutnost?“ — „To nic není,“ řekl ten druhý, „neboť tamhle vám zbývá druhé srdce; to vám rovněž vezmu, i když ne o své vůli!“ Král, cítě v duši velkou tíseň, probudil se celý vyděšený a pokřižoval se. V tu chvíli už dívky otevřely dveře a vstoupily; když to král zaslechl, začal se pod vlivem snu obávat zrady, a když pozdvihl hlavu, spatřil za závěsem otevřené dveře, o kterých vůbec nevěděl, a v měsíční záři, která jimi pronikala, tvář obou dívek; proto vyskočil z lůžka, na němž ležel, uchopil meč a vykročil smě-

rem k místu, na kterém je viděl. Když Darioleta viděla, co dělá, řekla mu: „Co je to, pane? Odložte zbraň, proti nám vás málo uchrání.“ Král ji poznal a spatřil Elisenu, svou milovanou; a odhodiv meč a štít na zem, zahalil se v plášť, který míval u lůžka pro případ, že by chtěl vstát, a pak vzal svou paní do náručí a ona ho objala, neboť ho milovala více než sebe samu. Darioleta jí řekla: „Zůstaňte, paní, u tohoto rytíře. Neboť i když jste se jako dívka až dosud ubránila mnoha mužům a i když on se ubránil mnoha ženám, teď nebudou stačit vaše síly na to, abyste se ubránili jeden druhému.“ Darioleta pohlédla na meč, který král odhodil, vzala ho k sobě jako záruku přísahy a slibu, který jí král učinil stran sňatku s její paní, a vyšla na zahradu. Král osaměl se svou milou, a jak na ni hleděl ve světle tří pochodní, které v komnatě hořely, zdálo se mu, že se v ní shromáždila všechna krása světa, a pokládal se za blaženého člověka proto, že ho Bůh přivedl až sem. A v tom objetí ulehli na lůžko; a na něm se z oné dívky, která se tak dlouho, byť obdařena takovou krásou a mladostí, bránila mnoha knížatům a velmožům, zůstávajíc dobrovolně pannou, stala teď paní, a to za pouhý den, během něhož se její smýšlení odchýlilo od dosavadního a její láska, zlomivši silná pouta počestnosti a svatosti, ji jich zbavila. Z čehož jasně plyne, že ty ženy, které odvrátí myšlenky od věcí světských, nedbajíce velké krásy, kterou je obdařila příroda, ani jaré mladosti, která ji bohatě rozhojňuje, ani neřestí a rozkoší, z kterých by se mohly těšit stejně jako z bohatství rodičů, ty ženy, které chtějí pro spásu svých duší vstoupit do chudých uzavřených domů, aby ve vši poslušnosti obětovaly svou svobodnou vůli, aby ji podřídily vůli cizí a aby se dívaly, jak jejich doba míjí beze vši světské slávy, jíž, jak vědí, se těší jejich sestry a příbuzné, takové ženy že si musí velmi pečlivě ucpat uši a zavřít oči, uzavřít se před příbuznými a sousedy a soustředit se ve zbožných úvahách a svatých modlitbách, pokládajíc je za skutečné rozkoše, jimiž opravdu jsou, neboť řečmi a pohledy ruší své svaté předsevzetí a může se jim stát, co se stalo této krásné princezně Eliseně, která dlouhou dobu odolávala, ale pak za jediný okamžik, spatřivši velkou krásu krále Periona, změnila své předsevzetí tak, že nebýt její obezřetné komorné, která uměla uchránit její čest slibem manželství, byla by věru určena k tomu, aby upadla do nejhorší a nejnižší hanby stejně jako jiné ženy, kterých lze v tomto světě napočítat mnoho a které tím, že se nechránily, jak pově-

děno, upadly a upadnou v hanbu, aniž jim to vadí. Když tak ti milenci užívali radosti, zeptala se Elisena krále Periona, zda je blízký jeho odjezd, a on jí řekl: „Proč se na to ptáte, paní?“ — „Protože tato blaženost,“ pravila ona, „která přivedla mé smrtelné touhy k takové rozkoši a úlevě, mně už teď hrozí velkým smutkem a trýzní z toho, že mě vaše nepřítomnost přiblíží více smrti než životu.“ Když král slyšel ta slova, pravil: „Z toho nemějte strach! I když moje tělo od vás odejde, moje srdce zůstane s vaším, a to nám dodá oběma odvahy: vám k tomu, abyste to snášela, a mně k tomu, abych se brzy vrátil, neboť bude-li moje srdce u vás, nebude síly tak velké, aby mi zabránila v návratu sem.“ Darioleta si uvědomila, že nastala doba, kdy by bylo vhodné odejít; proto vstoupila do komnaty a řekla: „Vím, paní, že se vám u mne kdysi líbilo více než nyní, ale je nutno, abyste vstala a abychom šly, neboť už je načase.“ Elisena tedy vstala a král jí řekl: „Zdržím se tu déle, než myslíte, a to kvůli vám. A prosím vás, abyste nezapomněla na tuto komnatu!“

Dívky odešly do své ložnice a král zůstal na lůžku, velmi spokojen se svou milou, ale postrašen snem, o kterém jste slyšeli; proto se ještě více bál jet do své země, neboť v ní tehdy bylo mnoho mudrců, kteří uměli vykládat sny, vždyť i on sám něco z toho znal, naučiv se tomu v raném věku. Deset dní žil král Perion v radosti a rozkoši, těše se každou noc se svou milovanou přítelkyní. Když uplynuly a když přemohl svou vůli a slzy své paní, kterých nebylo málo, rozhodl se odjet; když se tedy rozloučil s králem Garinterem i s královnou a navlékl brnění, chtěl si připásat meč, ale našel ho; neodvážil se po něm ptát, ačkoliv ho to velmi trápilo, protože to byl meč velmi dobrý a krásný; učinil tak proto, aby nebylo odhaleno jeho milování s Elisenou a aby nezarmoutil krále Garintera; proto přikázal svému zbrojnoši, aby mu našel meč jiný; a tak, s brněním jen na rukou a na hlavě a provázen jen svým zbrojnošem, vydal se na cestu přímo do svého království. Dříve s ním však promluvila Darioleta a pověděla mu, v jakém zármutku a v jaké osamocnosti nechává svou přítelkyni; on jí řekl: „Och přítelkyně, svěřuji vám ji jako svému vlastnímu srdci!“ A sejmuv z prstu jeden ze dvou stejně krásných prstenů, které nosil, podal jí ho, aby ho donesla jeho lásce. Tak se Elisena octla ve velké osamělosti a v těžkém zármutku kvůli svému příteli; byly tak velké, že nebyť komorné, která jí velmi dodávala odvahy,

byla by princezna trpěla velkou trýzní; avšak v rozhovorech s ní se jí ulevovalo.

Tak trávil skoro všecken čas, až Elisena pocítila, že je těhotná; ztrácela chuť k jídlu a k spánku i svou krásnou barvu. Tehdy jejich obavy a starosti dostoupily vrcholu, a ne bez příčiny, neboť v té době bylo stanoveno zákonem, že se žádná žena, byť by byla jakéhokoli stavu, nemůže vyhnout trestu smrti, dopustí-li se cizoložství; tento krutý a zlý zvyk trval až do příchodu šlechtného krále Artuše, nejlepšího z králů, kteří v té zemi vládli; Artuš ten zákon odvolal, a to v době, kdy v bitvě před branami Paříže zvítězil nad Floyanem, avšak před ním vládlo mnoho králů, kteří ten zvyk dodržovali; a ačkoliv podle slov onoho slibu, který složil, jak jste slyšeli, král Perion na svůj meč, byla Elisena před Bohem bez viny, nebyla bez viny před lidmi, neboť ta slova byla pronesena tajně. Aby o svém těhotenství dala vědět svému milému, na to nebylo ani pomyšlení, neboť on byl tak mlád a tak statečného srdce, že nikdy a nikde neprodléval pro nic jiného, než aby nabyl cti a slávy, takže netrával čas ničím jiným než tak, že chodil jako potulný rytíř z místa na místo. A tak Elisena nevěděla, jak si zachránit život. To, že ji smrt připraví o pohled na svět, ji netrápilo tak jako to, že ji připraví o pohled na milovaného pána a opravdového přítele. Ale všemohoucí Bůh, s jehož svolením a k jehož službě se toto všechno dělo, vnukl Darioletě takovou obratnost a obezřelost, že stačila na to, aby s pomocí boží všechno napravila, jak teď uslyšíte.

V Garinterově paláci byla stranou ostatních místností, přímo nad řekou, která tekla kolem, klenutá komnata s malými železnými dvířky, kterými občas vycházely dívky k řece, aby si tam odpočinuly; a byla prázdná, nikdo v ní nebydlel. Na radu Darioletinu o ni Elisena požádala otce a matku pravíc, že si tam chce posílit své špatné zdraví, uzavřít se v samotářském životě, jaký hodlá vést, a modlit se hodinky, aniž ji bude kdo rušit mimo Darioletu, která věděla o jejích bolestech a měla jí sloužit a opatrovat ji; od rodičů dostala snadno povolení, neboť věřili, že jejím úmyslem je jen získat tělu lepší zdraví a duši větší uzavřenost; a klíč od těch malých dvířek dali komorné, aby ho měla u sebe a otevřela, až se jejich dcera bude chtít potěšit. Když se tam pak Elisena ubytovala, nacházejíc v tom úlevu, neboť se tam podle svého mínění mohla lépe než kde jinde uchránit nebezpečí, radila

se s komornou, co by si měly počít s novorozenětem. „Co by, paní? Musí zahynout, abyste vy byla volná!“ — „Och Panno Maria!“ pravila Elisena. „Jak bych mohla dovolit, aby bylo zabito stvoření zplozené tím, koho na světě nejvíce miluji?“ — „O to se nestarejte,“ řekla komorná, „neboť jestli zabijí vás, dítě naživu nenechají!“ — „I když zemřu jako vinice,“ pravila princezna, „nebudou přece chtít, aby trpělo to nevinné stvoření!“ — „Nemluvme teď o tom,“ řekla komorná. „Bylo by přece šílenství něco bezúčelně zachraňovat a tím odsoudit vás i vašeho milého, který by bez vás nemohl žít. Budete-li žít vy i on, budete mít jiné syny a dcery, a to vám dovolí zapomenout na toto dítě!“

Protože tato komorná byla velmi rozumná a vedena milostí boží chtěla nalézt nápravu dříve, než se dítě narodí, učinila to takto: vzala čtyři prkénka, dlouhá jako meč, aby do nich jako do truhly mohla vložit děcko; pak si dala přinést smůlu, aby mohla prkénka sklížit tak, že by mezi ně nevnikla voda; všechno to měla schováno pod postelí, aniž to Elisena zpozorovala; potom Darioleta sama prkénka sklízila a udělala truhlici tak rovnou a úpravnou, jako by ji udělal nějaký mistr. Pak ji ukázala Eliseně a řekla jí: „Proč myslíte, že to bylo uděláno?“ — „Nevím,“ pravila princezna. — „Dozvíte se to,“ řekla komorná, „až bude zapotřebí.“ Princezna pravila: „Málo bych dala za to, abych zvěděla, co a proč se dělá či povídá; neboť jsem blízka tomu, že ztratím svou klidnou a veselou mysl.“ Komornou velmi trápilo, co jí princezna řekla; a když viděla, že pláče, poodstoupila, aby se na to nemusela dívat. Netrvalo dlouho a Elisenina těžká hodinka se přiblížila; když pocítila bolesti, které pro ni byly věci zcela novou a zvláštní, srdce jí velmi zahořklo, neboť nesměla sténat ani naříkat, a tím se její tíseň zdvojnásobovala. Ale po nějakém čase ráčil všemohoucí Pán zařídit, že se jí bez nebezpečí narodil syn. Když ho komorná vzala do rukou, viděla, že je krásný, jen se bála, bude-li mít štěstí; ale neotálela a vykonala, co bylo nutné a co si předtím usmyslila: zabalila dítě do skvělých látek, položila je k matce a přinesla truhlu, o níž jste slyšeli. Elisena jí řekla: „Co chcete dělat?“ — „Vložit dítě do truhly a spustit ji na řeku,“ řekla komorná. „Možná že se nějak zachrání.“ Matka pochovala dítě v náručí, hořce plačíc, a pak pravila: „Synáčku, jak se pro tebe trápím!“ Komorná vzala inkoust a pergamen a napsala list, který pravil: „Toto je Amadis Bez času, syn královský.“ „Bez času“

napsala proto, že myslela, že brzy zemře; toho jména si v té zemi velmi vážili, neboť tak se jmenoval jeden svatý, kterému komorná dítě odporučila. List pokryla voskem, dala na provázek a zavěsila dítěti na krk. Elisena vzala prsten, který jí dal král Perion, když od ní odcházel, a přidala ho na provázek; když vložily dítě do truhly, položily do ní také meč krále Periona, ten, který, jak jste slyšeli, první noc, co spal s Elisenou, král odhodil na zem, načež si ho vzala komorná; a ačkoliv ho při odjezdu král nenašel, neodvážil se po něm ptát, aby se král Garinter nerozhněval na ty, kdo vstoupili do Perionovy komnaty.

Když to všechno provedly, dala komorná na vrch truhly víko a přitiskla je tak pevně a neprodyšně, že dovnitř nemohla vniknout voda ani co jiného; pak truhlu vzala, otevřela dveře, spustila ji na řeku a nechala plout; a protože voda byla velká a prudká, vynesla truhlu brzy na moře, vzdálené jen půl míle. V tu chvíli nadcházel ráno a tu se stal jeden z těch krásných zázraků, které činívá nejvyšší Pán, když se mu uráčí. Po moři jela totiž loď, na níž plul skotský rytíř se ženou, kterou si odvážel z Malé Bretaně a která právě předtím porodila syna Gandalina; ten rytíř se jmenoval Gandales a spěšně mířil do Skotska. Protože už nadešlo jasné jitro, zahlédli z lodi zřetelně truhlu, která plavala po vodě; rytíř zavolal čtyři námořníky a poručil jim, aby spustili člun a truhlu mu donesli; rychle to provedli, ačkoliv truhla už byla dost daleko od lodi. Rytíř truhlu vzal, odkryl víko a spatřil chlapce; vzal ho do ruky a pravil: „Ten je z dobrého místa!“ To řekl proto, že viděl bohaté látky, prsten a meč, který se mu zdál velmi krásný; a začal klnout ženě, která toto děcko ze strachu opustila: ony věci si ponechal a poprosil manželku, aby chlapce někomu dala do opatrování. Ta ho dala nakojit kojné, která opatrovala Gandalina; a chlapec pil s velkou chutí, z čehož se rytíř a jeho paní velmi radovali. Pak pluli za pěkného počasí dále, až je loď donesla do skotského města Antalie; odtamtud odjeli na jeden z pevných hradů té země a tam nechal rytíř chlapce vychovat, jako by to byl jeho vlastní syn; a také všichni mysleli, že jím je; od námořníků totiž nikdo nic nezvěděl, neboť ti na rytířově lodi zase odpluli jinam.